

همایش علمی-پژوهشی مطالعات علمی علوم انسانی در جهان اسلام

نهاد برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار

((با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه فرهنگیان، آموزش و پرورش، بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان ارشاد اسلامی، سازمان شهرداری (استان کرمانشاه) مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (استان تهران) و ...))
سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در ۸ پایگاه ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۱۱ اسفند ۱۴۰۱ شماره مقاله: ۱۷۶/۰۲ رده بندی کنگره: ب ۲۱/۷۶۴۱۰

بهبود فرایند و تسهیل یادگیری درس پنجم جامعه‌شناسی

پایه دهم با موضوع جهان‌های اجتماعی

زهرا رضایی اورنگ^۱ نسرین محمدی پیرایش الهه بوجاری

چکیده

درس پژوهی یک رویکرد توسعه حرفه ای ات که در آن ، معلمان با یکدیگر در تدوین طرح درس ، طراحی آموزشی ، اجرا و عملیاتی کردن همه عناصر یاددهی _ یادگیری مطابق با هدف های برنامه درسی و مشاهده نتایج مشارکت دارند . بدین منظور هدف پژوهش حاضر بهبود فرایند و تسهیل یادگیری درس پنجم جامعه شناسی پایه دهم با موضوع جهان های اجتماعی است . این پژوهش در مدرسه حضرت صدیقه کبری و در کلاس ۱۱۲ در حضور فراگیران دختر پایه دهم رشته انسانی توسط تیم درس پژوهی انجام شده است . از آنجایی که دانش آموزان صرفا به حفظ مطالب درسی می پرداختن و یادگیری و فهم مطالب این درس از اهمیت بسیاری به دلیلی مبنایی بودن آن برخوردار بود بنابراین اعضای تیم در طی دو مرحله تدریس که تدریس دوم بهتر و کارآمد تر از تدریس اول بود این مسئله را مورد توجه قرار دادند . روش تدریس به کار گرفته شده در این پژوهش الگوی فعال تدریس «بارش فکری» است . نتایج بدست آمده از این پژوهش نشان می دهد برای ارائه مطالب بهتر است از الگوی فعال تدریس استفاده شود و همچنین در فرایند اجرای تدریس عکس العمل معلم و دانش آموزان مورد نقد و ارزیابی تیم درس پژوهی قرار بگیرد تا این انتقادات در تدریس های بعدی مورد توجه قرار بگیرد .

واژگان کلیدی: پژوهش، درس پژوهی، جامعه شناسی، جهان اجتماعی، روش تدریس

^۱ نویسنده مسئول

مقدمه

علم جامعه شناسی به شکل های گوناگونی تعریف شده ؛ ما در اینجا به چند نمونه اشاره می کنیم: جامعه شناسی به مطالعه زندگی جمعی و آثار و نتایج آن می پردازد. جامعه شناسی گروه ها، نهادها و سازمان ها را مورد مطالعه قرار می دهد. جامعه شناسی به کنکاش در چرایی رفتارهای جمعی مشغول است. نقطه اشتراک این سه تعریف « با دیگران بودن » و « اجتماعی بودن انسان » است. « با دیگران بودن » به پیدایش اشکال گوناگون زندگی جمعی (جوامع، گروه ها ...) انجامیده است که جامعه شناسی در صدد مطالعه و بررسی آنها، گرایشات مختلف (شهری، صنعتی، جامعه شناسی دین، آموزش و پرورش ...) یافته است. همین زندگی جمعی انسان ها با یکدیگر باعث می شود که هر انسان در یک جهان اجتماعی به دنیا آمده، زندگی و رشد کند و در نهایت از دنیا برود. زمانی که ما با مفهوم جهان اجتماعی در علم جامعه شناسی مواجه می شویم سوالات گوناگونی برای ما به وجود می آید که پایه و اساس مطالعه و شناخت در علم جامعه شناسی هستند و ما باید پیش از هر گونه مطالعه جامعه شناسی به این سوالات پاسخ دهیم. درس پنجم جامعه شناسی پایه دهم یک درس مبنایی است که به سوالات مربوط به جهان های اجتماعی پاسخ می دهد پس یکی از دروس مهم برای فهم مطالب آینده کتاب های جامعه شناسی است و دانش آموزان باید به خوبی این درس را بیاموزند و علاوه بر به خاطر سپردن مطالب آن ها را فهم کنند.

• بیان مسئله

منتقدان نظام آموزشی همواره اشکالات فراوانی به نظام آموزشی کشور ما وارد کردند و یکی از پر تکرار ترین های آن ها این است که این نظام به گونه ای دانش آموزان را تربیت می کند که آن را از فهم مفاهیم و دروس دور کرده و تنها آنان را به حفظ مطالب عادت می دهد. این مسئله در مقاطع پایین و در یک سری دروس مانند تاریخ خیلی به چشم نمی آید اما با بالا رفتن مقطع تحصیلی دانش آموزان آن ها با دروسی مواجه می شوند که اگر آن ها را درک نکنند و نفهمند در ادامه نمی توانند حتی به حفظ مطالب بپردازند چرا که اصلا متوجه معنا و منظور مطالب درسی نمی شوند. درس پنجم جامعه شناسی دهم یکی از این دروس مبنایست که دانش آموزان تا پایان سه سال تحصیل خود در دبیرستان و اگر علاقمند به این رشته باشند در تمام دوره آموزش آکادمیک خود با مفاهیم این درس سروکار دارند ؛ پس باید از سطح حفظیات عبور کنند. به همین منظور ما در تیم درس پژوهی خمود تصمیم گرفتیم از شیوه ها مختلفی که امکان اجرایی کردن آن ها را در مدرسه داریم استفاده کنیم تا بتوانیم این مسئله را به نحو احسن حل کنیم و کاری کنیم که دانش آموزان در همان کلاس درس این درس جامعه شناسی را به خوبی یادگیرند و دیگران نیازی به حفظ کردن آن در منزل پیدا نکنند.

ذکر عنوان درس "جهان های اجتماعی، انسان ها جهان های اجتماعی متفاوتی را به جود می آورند." و درخواست از بچه ها برای فکر کردن راجع به تصویر صفحه نخست درس.

سپس بیان مثال نظم بین اعضای بدن موجودات زنده و پرسش از دانش آموزان که آیا بین جهان های اجتماعی نیز نظم وجود دارد یا متفاوت هستند؟ و درگیر کردن ذهن آنها با مباحث درس قبلی (ویژگی های سطحی و عمیق). و پرسش از آنها که این تفاوت ها در ویژگی های سطحی آنهاست یا عمیق؟ مثال فرهنگ اسلام با فرهنگ غرب

سپس سوال علت تفاوت جهان ها مطرح می شود. و همچنین مثال غریزی و ناآگاهانه بودن رفتار حیوانات زده می شود و با رفتار آگاهانه انسان مقایسه می شود. و به این نتیجه می رسیم که انسان ها به دلیل رفتار ها و نگرش های متفاوت خود باعث به وجود آمدن جهان های اجتماعی متفاوت می شوند. سپس مطرح کردن این موضوع که تغییر در لایه های سطحی جهان اجتماعی منجر به تبدیل آن جهان به جهان اجتماعی دیگر می شود. و تغییر در لایه های سطحی منجر به تغییر نشده و جهان اجتماعی آن را می پذیرد. و مثال جمعیت و اقتصاد برای لایه سطحی و مثال دین برای لایه عمیق.

پرسش از دانش آموزان که آیا مسیر جهان های اجتماعی باهم یکسان هست یا نه ؟ و بیان دو دیدگاه تک خطی و زنده و سالم. و طرح نمودار روی تابلو برای فهم و قیاس بهتر دانش آموزان. و در انتها سوال از مباحث مطرح شده از دانش آموزان و در صورت اشکال توضیح مجدد.

• تدوین طرح درس اول

طرح درس تدریس براساس فرم ج			
محتوا: درس جهان های اجتماعی کتاب جامعه شناسی پایه دهم انسانی.			
پیامد یادگیری: دانش آموز قادر باشد جهان اجتماعی را بشناسد و تفاوت آن ها را با یکدیگر بداند.			
مراحل	شرح تکالیف یادگیری / تکالیف عملکردی به تفکیک مراحل	محدوده زمانی	مواد/منابع یادگیری
برقراری ارتباط	تصویر ابتدای درس را به دانش آموزان نشان می دهیم تا نظرشان را بگویند.	۵ دقیقه	تابلوی کلاس ، کتاب درسی
فرایند هدایت و ارائه بازخورد	دانش آموزان با دیدن تصویر شروع به نظر دادن و سوال کردن کردند و من با توجه به نظرات مهم آن ها شروع به ارائه تدریس کردم .		
تحلیل و تفسیر	درگیر کردن ذهن دانش آموزان نسبت به موضوع درس ، قبل از شروع تدریس ، در یادگیری هر چه بیشتر آن ها بسیار موثر است .		
به تجربه گذاشتن	از دانش آموزان می خواهیم درباره تفاوت هایی که بین جهان های اجتماعی وجود	۱۰ دقیقه	کتاب و دانسته های قبلی

		دارد فکر کنند و بعد سوالات زیر را مطرح می کنیم: این تفاوت ها در لایه های سطحی است یا عمیق ؟ آیا تغییراتی که در جهان های اجتماعی رخ می دهد منجر به تبدیل جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر می شود ؟	
فرایند هدایت و ارائه بازخورد	در اینجا کلاس را آزاد گذاشتم تا دانش آموزان نظرات خود را بیان کنند .		
تحلیل و تفسیر	پرسیدن سوال از دانش آموزان باعث می شود تا ذهن آن ها فعال تر شده و توجه بیشتری نسبت به محتوای درس داشته باشند _ و اینکه از آن ها می خواهم تا نظرات خود را بیان کنند که باعث ایجاد نگرش جمعی می شود _		
به کار بستن	پاسخ های دانش آموزان روی تخته کلاس نوشته می شود تا مورد بررسی قرار گیرند .	۱ دقیق	تخته کلاس
فرایند هدایت و	نوشتن پاسخ های دانش آموزان روی تخته باعث افزایش انگیزه و		

علاقه آن‌ها نسبت به تدریس می‌شود و بازخورد مثبت به همراه دارد _ همچنین گاهی در این بین از مثال‌هایی درباره تفاوت جهان‌های اجتماعی استفاده می‌کردم.	ارائه بازخورد
استفاده از مثال‌ها باعث ایجاد جذابیت برای آن‌ها و همچنین برطرف شدن برخی از ابهامات آن‌ها می‌شد و یکی از روش‌های موثر و کارا در آموزش نوین به حساب می‌آید؛ من همچنین در حین تدریس ب این نکته نیز توجه داشتم که اگر در نوشته‌های دانش‌آموزان مشکلاتی وجود داشت آن‌ها را برطرف کنم.	تحلیل و تفسیر
به کمک دانش‌آموزان نتیجه‌گیری کرده و ۵ دقیقه پاسخ سوالات را جمع‌بندی می‌کنیم و در آخر یک بار دیگر پاسخ‌ها را بیان می‌کنیم.	به اشتراک گذاشتن
پس از مشغول شدن دانش‌آموزان به تفکر درباره مباحث مربوطه از آنان خواستم اگر مجدد سوالی دارند مطرح کنند؛ اما کسی چیزی نگفت. سپس برای اینکه کلاس را به فعالیت بیشتر وارد کنم به طور اتفاقی از دانش‌آموزان می‌خواستم تا تفاوت بیان جهان‌های اجتماعی را شرح دهد؛ تا حدودی توانست منظور را برساند، سپس خودم برای فهم بیشتر مطالب را بیشتر توضیح دادم.	فرایند هدایت و بازخورد
اینکه در روز تدریس علاوه بر کتاب درسی از فکر جمعی نیز	تحلیل و تفسیر

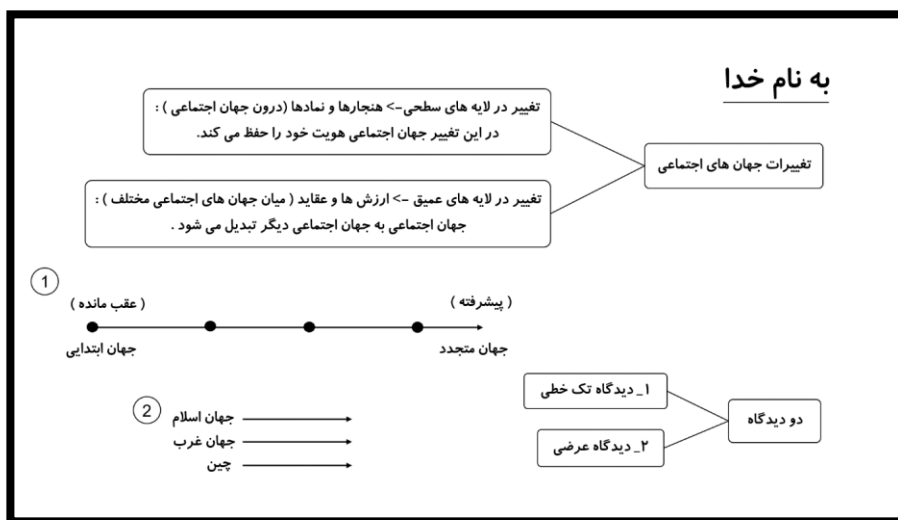
استفاده کردیم و نیز تحلیل تصاویر کتاب بسیار مثرم ثمر واقع شد _ اینکه از دانش آموزی سوال کردیم ولی به خوبی نتوانست پاسخ دهد نشان می دهد که باید مطالب را دوباره برایش تکرار کنیم .	
--	--

• ملزومات اجرای تدریس اول

فهرست مواد و اقلام آموزشی:

همواره در کتاب های روش تدریس به این نکته اشاره شده است که به کار بردن مواد آموزشی بیشتر متناسب با درس مورد تدریس به درگیر کردن دانش آموزان و فهم بهتر مطالب کمک می کنند. بر همین اساس در تدریس هایی که انجام می دهیم به یک سری مواد آموزشی نیاز داریم که مراحل کار را تسهیل و ارائه مطالب را آسان تر کنند. به همین دلیل در تدریس درس پنجم جامعه شناسی پایه دهم که تنوع جهان های اجتماعی باید آموزش داده شود مواد و اقلام آموزشی بکار برده شد، که به ترتیب زیرند: تخته وایت برد و مازیک، کتاب جامعه شناسی پایه دهم.

نمونه برگ نقشه تخته کلاس در درس اول

تابلو وایت برد

میز معلم

مشاهده گر

مشاهده گر و فیلم بردار

تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس اول:

ردیف	نقش	نام و نام خانوادگی
۱	مجری تدریس اول	خانم نسرین محمدی پیرایش
۲	مشاهده گر یا مشاهده گران تطبیق درس و اجرا	خانم الهه بوجاری
۳	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش معلم	خانم الهه بوجاری و زهرا رضایی اورنگ
۴	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش های دانش آموزان	خانم زهرا رضایی اورنگ

• نقد و ارزیابی تدریس اول

مزایای تدریس اول:

- شروع تدریس با نام و یاد خدا
- ایجاد انگیزه و برقراری ارتباط
- به تجربه گذاشتن
- برقراری ارتباط چشمی با همه دانش آموزان
- گریز به دروس قبلی
- نوشتن کلید واژه ها روی تخته برای تمرکز بیشتر دانش آموزان
- سنجش آموخته ها
- مرور درس با استفاده از سوال

معایب تدریس اول:

- عدم احوالپرسی
- عدم واکنش مناسب به پاسخ های دانش آموزان
- رفتار جدی و عدم انعطاف پذیری
- عدم پرسش از دانش آموزان در حین تدریس که آیا کسی سوالی دارد یا نه؟
- عدم گروه بندی
- چیدمان نامناسب دانش آموزان
- تن صدای ثابت و یکنواخت

- زبان بدن ضعیف

اشکالات فضای آموزشی

- کمبود امکانات و فضای آموزشی هوشمند
- ناهماهنگی درسی معلمان
- مناسب نبودن تخته کلاس

تغییرات طرح درس اول:

بعد از اجرای تدریس اول تیم درس پژوهی برای بررسی فرآیند یادگیری و استفاده از روش های جدید و کارآمد در یک نشستی به هم اندیشی پرداختند و در جهت اصلاح طرح درس و حذف و افزودن بخش هایی مشارکت کردند که این بخش ها در طرح درس ذکر شده است. همچنین در طی این بررسی ها اعضای تیم از میان روش های تدریس الگوی فعال تدریس «بارش فکری» را انتخاب کردند که این روش تدریس با محتوایی که ارائه شد تقریباً مطابقت داشت. مراحل این روش تدریس در پنج گام صورت میگیرد که به ترتیب زیر است: گام اول (طرح موضوع): انتخاب و ارائه یک موضوع یا مسئله - طرح سوالات ایده برانگیز

گام دوم (گروه سازی و شرح قوانین): تشکیل گروه ها - تعیین سر گروه - اعلام قوانین روش بارش فکری

گام پنجم (ارزشیابی ایده ها): ارائه ایده های نهایی و پالایش شده - اصلاح ایده های نادرست - قضاوت درباره ایده ها تاکید بر ایده های نو

• سناریو تدریس دوم

- ابراز خوشحالی از تدریس این درس در این کلاس
- ایجاد انگیزه (در این درس قرار است به سوالی جواب بدهیم که شاید خیلی وقت ها از خود پرسیده باشیم)
- گروه بندی دانش آموزان
- تعریف جهان اجتماعی (اشاره به دروس قبلی)
- از بچه ها خواسته می شود که در برگه های خود به این سوال پاسخ دهند، ما یک جهان اجتماعی داریم یا چند جهان اجتماعی؟ با دلیل
- پاسخ چند نفر خوانده می شود
- حالا پخش یک فیلم کوتاه درباره تولید کرم به پروانه (بیان اینکه جهان اجتماعی حیوانات یکی است)
- پخش یک فیلم کوتاه درباره مدارس ژاپن (بیان این که جهان اجتماعی انسان ها متنوع است)
- در این مرحله این سوال مطرح می شود که علت تفاوت و تنوع جهان اجتماعی انسان ها چیست؟ چند دقیقه وقت داده می شود تا دانش آموزان در گروه های خود مشورت کنند و بعد، از دو گروه یک نفر به نمایندگی صحبت می کند

- اکنون به انیمیشن دور دنیا در ۵۰ سال اشاره می‌شود که در این انیمیشن لاک پشت‌ها به طور غریزی از تخم خود بیرون می‌آیند و به سمت دریا حرکت می‌کنند و به خودی خود می‌دانند که باید از چه حیواناتی دوری کنند و گرنه کشته می‌شوند

- سپس این سوال مطرح می‌شود که آیا شما وقتی به دنیا آمدید، می‌دانستید که باید از چه چیزی دوری کنید؟ علت این رفتار چیست؟

- بعد از شنیدن پاسخ دانش آموزان مطالبی در رابطه با تفاوت اراده و اختیار بین انسان‌ها و حیوانات توضیح داده می‌شود

- اینجا از دانش آموزان سوال می‌شود آیا کسی تا به اینجا درس ابهام یا پرسشی دارد؟

- در قسمت بعدی درس بیان می‌شود که در یک فرهنگ و یک جهان اجتماعی بخش‌ها و لایه‌های متفاوتی وجود دارد که شامل هنجارها، نمادها، عقاید و ارزش‌ها است. حالا از دانش آموزان می‌خواهیم که برای هر کدام یک مثال بزنند و سپس این سوال مطرح می‌شود که کدام یک از این لایه‌ها مهم‌تر است؟

- بعد از پاسخ دانش آموزان به نمودار صفحه ۳۷ کتاب اشاره می‌شود و توضیحاتی در رابطه با این موضوع بیان می‌شود

- حالا که گفتیم جهان‌های اجتماعی بر اساس عقاید خود متفاوت هستند، آیا مسیر رشد آنها نیز یکی است؟ در این مرحله از گروه‌ها می‌خواهیم که نظر خودشان را در این باره

بنویسند و توضیح دهند. سپس با استفاده از تصویر صفحه ۳۸ کتاب جواب این سوال توسط معلم داده می شود

- در انتهای مطالب، مجدد سوال می شود که آیا کسی ابهام یا پرسشی دارد؟

- در نهایت از دانش آموزان خواسته می شود تا همه چیزی که از درس یاد گرفته اند را به زبان خودشان روی برگه های فعالیت هایشان بنویسند و تحویل دهند.

• تدوین طرح درس دوم

طرح درس تدریس براساس فرم ج			
محتوا: جهان های اجتماعی (انسان ، جهان های اجتماعی متنوعی پدید می آورد)			
پیامد یادگیری: دانش آموزان به تنو جهان های اجتماعی و علت تفاوت آن ها پی ببرند . بدانند که نوع تفاوت بین جهان های اجتماعی از چه نوعی است . نسبت به سرگذشت متفاوت جهان های اجتماعی و انواع مسیر حرکت آن ها آگاهی کسب کند.			
مراحل	شرح تکالیف یادگیری / تکالیف عملکردی به تفکیک مراحل	محدوده زمانی	مواد/منابع یادگیری
برقراری ارتباط	فیلم تبدیل کرم به پروانه و مدرسه ژاپنی را برای دانش آموزان پخش می کنیم و از	۱۰ دقیقه	تخته هوشمند ، لپ تاپ

		آن ها می خواهیم خوب دقت کنید	
فرایند هدایت و ارائه بازخورد	با توجه به نوع آماده سازی که برای دانش آموزان اتفاق افتاد، سوالاتی در ذهن آن ها به وجود آمد و ابتدا باهم پیچ پیچ می کردند، اما از آن ها خواستم که تفاوت بین فیلم اول و دوم را بیان کنند و سپس با توجه به مباحث مطرح شد بخش اول درس را توضیح دادم.		
تحلیل و تفسیر	استفاده از فیلم برای برقراری ارتباط با دانش آموزان با درس یکی از کار های مفید و موثری است که یک معلم حرفه ای می تواند آن را انجام دهد. استفاده از مدل های فکری باعث ایجاد جریان فکری قوی سوال برانگیز برای دانش آموزان می شود و توجه آن ها را به درس جلب می کند.		
به تجربه گذاشتن	به انیمیشن دور دنیا در ۵۰ سال اشاره می کنیم و بیان می کنیم که لاک پشت ها به طور غریزی از هنگام تولد عوامل خطر را می شناسند. حالا از بچه ها می پرسیم که آیا خواهر و	۱۰ دقیقه	کتاب ، انیمیشن و دانسته های قبلی

		برادر کوچک آن‌ها از ابتدای تولد می‌داند که چه چیزهایی خطرناک است؟ حالا می‌توانیم درباره تفاوت اراده و اختیار در بین انسان و حیوان بحث کنیم	
فرایند هدایت و بازخورد	برای هدایت کلاس آن‌ها را به گروه‌های ۳ نفره تقسیم کرده بودم و از آن‌ها خواستم درباره علت تنوع جهان‌های اجتماعی مشورت کنند و از چند گروه خواستم که نظرات خود را مطرح کنند تا در نهایت آن‌ها را به قسمت مورد نظر متصل کنم.		
تحلیل و تفسیر	در این کلاس بین ۵ تا ۷ دانش‌آموز فعال وجود دارد که در نظرات شرکت می‌کنند. هدف من از گروه بندی این بود که همه دانش‌آموزان در بحث‌ها شرکت کنند و نظر بدهند حتی اگر نظرات آن‌ها اشتباه است.		
به کار بستن	پس از مشورت و بحث در گروه‌ها، از هر گروه یک نفر را صدا می‌زدم تا نظرات خود و هم‌گروهی	۱۰ دقیقه	برگه کاغذی

		هایش را از بگه جلو دستش بخواند .	
فرایند هدایت و ارائه بازخورد	وقتی یکی از دانش آموزان بلند می شد و صحبت می کرد ، بچه های دیگر و واکنش های مثبت و منفی داشتند . بنابراین بعد از اتمام صحبت نفر اول ، یک نفر از موافقان و یک نفر از مخالفان بلند می شد و صحبت می کرد و در نهایت من پاسخ صحیح را بیان می کردم.		
تحلیل و تفسیر	استفاده از پاورپوینت و پرسیدن سوال قبل از تدریس هر بخش باعث می شود تا دانش آموزان قبل از شروع تدریس با آن مبحث درگیر شوند. با انجام کارگروهی با نظرات مختلف آشنا می شوند و در نهایت معلم مبحث اصلی را بیان می کند تا به ها با پاسخ صحیح روبرو شوند.		
به اشتراک گذاشتن	به کمک دانش آموزان از هر مبحث نتیجه گیری کرده و پاسخ سوالات هر بخش را در برگه های فعالیت می نویسیم و در نهایت به ابهامات پاسخ می دهیم .	۵ دقیقه	برگه کاغذ ، کتاب درسی

فرایند هدایت و ارائه بازخورد پس از تمام شدن بخش دوم مباحث و بحث دانش آموزان ، از آنان پرسیدم که آیا کسی ابهامی دارد ؟ اما همه گفتند نه . احساس کردم که از روی عادت این پاسخ را دادند بنابراین با خنده گفتم پس اگر از کسی سوال پرسم همه بلد هستند ؟ و بچه ها خندیدند . بعد از آن چند نفر از دانش آموزان بلند شدند و یک جمع بندی اجمالی کردند .			
تحلیل و تفسیر به اشتراک گذاشتن در درس جامعه شناسی روش بسیار مناسبی است زیرا مباحث درس به خودی خود کسل کننده هستند اما با ایجاد بحث و مشارکت بین دانش آموزان می توان مسائل روز جامعه را به درس ربط داد و مباحث درسی را در ذهن دانش آموزان به شکل ملموسی ثبت کرد.			
پاورپونت	۱۰ دقیقه	پس از بیان همه مفاهیم کلیدی و ابتدایی حالا وقت آن رسیده است که دانش آموزان را از موقعیت قبلی به موقعیت جدید انتقال دهیم.	انتقال به موقعیت جدید
کتاب دانسته های قبلی			
فرایند هدایت و بازخورد پس از اینکه درباره جهان اجتماعی ، انواع و تفاوت آن ها صحبت کردیم ؛ حالا وقت آن است که نتیجه گیری نهایی			

کنیم و قسمت اصلی و فهم درس را بیان کنیم . با بیان یک ضرب المثل شروع می کنم و با پرسیدن چند سوال ادامه می دهم و در نهایت مبحث را ارائه می دهم .			
برای انتقال دانش آموزان از یک موقعیت به موقعیت دیگر باید آمادگی های لازم را در آن ها ایجاد کنیم . استفاده از فیلم ، پاورپوینت ، بحث گروهی و ... همه برای رسیدن به یک هدف انجام گرفت .			تحلیل و تفسیر
برگه کاغذ	۵ دقیقه	در نهایت از دانش آموزان می خواهیم همه چیزی که یاد گرفته اند را به طور ساده و خلاصه روی برگه های فعالیت بنویسند.	سنجش آموخته ها
برای اینکه مطمئن شوم دانش آموزان در حد فهم خودشان مطالب درسی را یاد گرفته اند از آن ها خواستم هر چه یاد گرفته اند به طور خلاصه روی برگه ها بنویسند و برای پاسخ آن ها نمره فعالیت در نظر گرفتم .			تحلیل و تفسیر

• ملزومات اجرای تدریس دوم

فهرست مواد و اقلام آموزشی

همواره در کتاب های روش تدریس به این نکته اشاره شده است که به کار بردن مواد آموزشی بیشتر متناسب با درس مورد تدریس به درگیر کردن دانش آموزان و فهم بهتر مطالب کمک می کنند. بر همین اساس در تدریس هایی که انجام می دهیم به یک سری مواد آموزشی نیاز داریم که مراحل کار را تسهیل و ارائه مطالب را آسان تر کنند. به همین دلیل در تدریس درس پنجم جامعه شناسی پایه دهم که تنوع جهان های اجتماعی باید آموزش داده شود مواد و اقلام آموزشی بکار برده شد،

که به ترتیب زیرند:

تخته وایت برد و ماژیک

دفتر کلاسی

کتاب جامعه شناسی پایه دهم

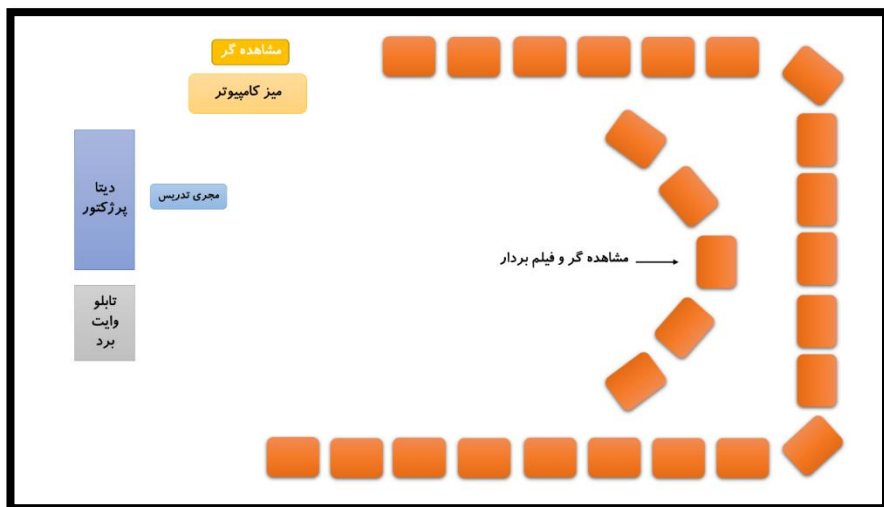
سیستم و تخته هوشمند

فلش حاوی دو فیلم آموزشی

پاورپوینت درس پنجم

در این جلسه به دلیل استفاده از دیتا پرژکتور و پاورپوینت از تابلو وایت برد استفاده چندانی نشد و تنها از برای یاد آوری درس جلسه گذشته استفاده شد .

نمون برگ چیدمان کلاس در تدریس دوم

تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس دوم:

ردیف	نقش	نام و نام خانوادگی
۱	مجری تدریس اول	خانم زهرا رضایی اورنگ
۲	مشاهده گر یا مشاهده گران تطبیق درس و اجرا	خانم الهه بوجاری
۳	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش معلم	خانم الهه بوجاری و نسرین محمدی پیرایش
۴	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش های دانش آموزان	خانم نسرین محمدی پیرایش

• نقد و ارزیابی تدریس دوم

مزایا تدریس دوم:

- شروع تدریس با نام و یاد خدا
- احوالپرسی
- ایجاد انگیزه و برقراری ارتباط
- استفاده از مشارکت گروهی و انفرادی دانش آموزان
- برقراری ارتباط چشمی با دانش آموزان
- اشاره به دروس قبلی
- چیدمان مناسب دانش آموزان
- گروه بندی دانش آموزان

- استفاده از فیلم کوتاه و پاورپوینت
- واکنش مناسب به پاسخ دانش آموزان
- ارزیابی دانش آموزان حین تدریس
- بالا و پایین شدن تن صدا
- جمع بندی نهایی در پایان تدریس و ارزیابی نهایی

معایب تدریس دوم:

- استفاده کم و نا مناسب از تخته کلاس
- بروز استرس در احوالات معلم
- جا به جا شدن اسلاید ها توسط فرد دیگر
- اضافه آمدن وقت و نداشتن برنامه برای وقت اضافه
- عدم کنترل مناسب دانش آموزان در هنگام مشورت گروهی

اشکالات فضای آموزشی:

- نا مناسب بودن نور کلاس
- تعداد بالای دانش آموزان
- خراب بودن تخته وایت برد

• یافته های پژوهش و جمع بندی

در طی این درس پژوهی که برای بهبود فرایند و تسبیط یادگیری درس پنجم جامعه شناسی پایه دهم با موضوع جهان های اجتماعی در کلاس دهم انسانی صورت گرفته است بایستی یک تیم سه نفره تشکیل میشد تا در مراحل اجرای کار حضور داشته و در جهت بهبود فرآیند یادگیری نظرات خود را ارائه دهند. هر یک از اعضای تیم در طی یک تقسیم کار عهده دار نقشی بودند که براساس مرام نامه ای که به آن متعهد بودند باید مسئولیت خود را به خوبی انجام می دادند. برای تدریس درس انتخاب شده طرح درسی تنظیم شد و در طی ۲۲ دقیقه و در حضور دانش آموزان کلاس ۱۱۲ اجرا شد. اعضای تیم نیز که یک نفر مجری تدریس، نفر دوم تطبیق دهنده طرح درس با فعالیت معلم و نفر سوم نیز فیلم بردار و مشاهده گر واکنش دانش آموزان حضور داشتند. بعد از اجرای تدریس اول اعضای تیم، تدریس اجرا شده را نقد و ارزیابی کرده و بخش هایی را اصلاح و یا قسمت هایی را حذف و اضافه کردند. همچنین اعضای تیم الگوی فعال تدریس را انتخاب کردند تا تدریس دوم براساس آن اجرا شود. تدریس دوم نیز با استفاده از این روش در مدت ۳۱ دقیقه در همین کلاس اجرا شد، تدریس دوم بهتر از دریس اول صورت گرفت. به گونه ای که در فرایند اجرای کار دانش آموزان مشارکت و تعامل بیشتری داشتند و با استفاده از ابزارهای کمک آموزشی مطالب درس را بهتر یاد گرفتند. بدین منظور در پایان کلاس از اینکه مطالب در ذهنشان تثبیت شده بود و مفاهیم درسی را درک کرده و فهمیده بودند و کلاسی متفاوت از بقیه کلاس ها را تجربه کرده بودند، احساس رضایت داشتند. بعد از اجرای این تدریس نیز تیم درس پژوهی نقاط قوت و ضعف این کار را نیز مشخص کردند

تا در تدریس های آتی این نقاط مورد توجه قرار گیرند . در پایان مراحل اجرای این درس پژوهی تیم حاضر با مشاهده موفقیت حاصل شده به این نتیجه رسیدند که برای توسعه و پیشرفت حرفه ای خود به جای روش سخنرانی که همواره مورد استفاده قرار می گیرد از الگوهای فعال تدریس کمک بگیرند تا هم مطالب را به راحتی ارائه دهند و هم فرایند یادگیری برای دانش آموزان تکراری نباشد .

• پیشنهاد ها

۱. براساس تجربیاتی که در طی درس پژوهی اعضای تیم کسب کرده اند پیشنهاد می شود به تمامی معلمان مراحل درس پژوهی آموزش داده شود تا تدریسی که انجام میدهند هم برای خودشان و هم برای دانش آموزان جذاب و همواره با انگیزه باشد.
۲. پیشنهاد می شود نقدهایی که به تدریس دوم توسط اعضای تیم ارائه شده در تدریس های بعدی مورد توجه مدرسان قرار گیرد تا تدریسی صورت بگیرد که فرآیند یادگیری را ارتقاء دهد.
۳. پیشنهاد می شود اعضای تیم برای درس پژوهی انتخاب می شوند از کسانی باشند که در مورد محتوایی که قرار است آموزش داده شود اطلاع کافی داشته و قدرت داوری و نقد و ارزیابی را داشته باشند.
۴. پیشنهاد می شود معلمان در طول تدریس به پاسخ هایی که دانش آموزان به سوالاتشان می دهند واکنش مناسب بدهند تا دانش آموزان نیز برای مشارکت بیشتر در فرایند تدریس ترغیب شوند .

۵. پیشنهاد می شود برای آشنایی بیشتر کسانیکه می خواهند فرآیند درس پژوهی را طی کنند الگوهای فعال تدریس و روش به کار بستن آن ها در اختیارشان قرار داده شود تا استفاده از این روش به مرور زمان در میان معلمان رایج شود.
۶. پیشنهاد می شود معلمان در آموزش مفاهیم درسی شیوه یادگیری تمامی دانش آموزان را در نظر بگیرند و برای ایجاد انگیزه در آن ها از وسایل کمک آموزشی متنوع تری استفاده کنند.
۷. پیشنهاد می شود هر مدرسه حداقل مجهز به یک کلاس هوشمند باشد تا در صورت نیاز معلمان از آن فضا استفاده کنند .
۸. پیشنهاد می شود معلمان در طول فرایند تدریس دانش آموزان را گروه بندی کنند تا علاوه بر یادگیری بهتر دروس مهارت های اجتماعی و کار گروهی را نیز در آن ها تقویت کنند.

منابع و مآخذ

- نویدنیا . منیژه . ۱۳۹۸ . چرا جامعه شناسی علم شد ، مقاله علمی پژوهشی
- سایت جامعه شناسان جوان
- سیف . علی اکبر . ۱۳۷۱ . روانشناسی یادگیری و آموزش ، تهران ؛ دوران

موسسه علمی و حقوقی قانون یار
برگزار می کند

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کرمانشاه

دانشگاه فرهنگیان
جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

صدر کوهایی نامه معتبر
پذیرش و ارائه مقاله
(با اعتبار بر رتبه و هوندت ایم مخصوص)

پنجمین همایش علمی-پژوهشی
مطالعات علمی علوم انسانی در جهان اسلام

ارگان ها و سازمان های حامی معنوی برگزاری همایش (در استان کرمانشاه)
دانشگاه فرهنگیان - سازمان ارشاد اسلامی - آموزش و پرورش - بنیاد شهید، سازمان شهرداری و

www.Olomensani.ir www.Ghanonyar.ir

محورهای پذیرش مقالات

تمام گرایش های رشته فقه، حقوق و علوم قضایی علوم تربیتی، تکنولوژی آموزشی و آموزش و پرورش
روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم دینی و مذهبی علوم اقتصادی، بانکی و تمام گرایش های مدیریت

مدیر اجرایی همایش
دکتر شهلا رضایی

دبیر علمی و مسئول همایش
دکتر بهنام اسدی

مکان و زمان برگزاری همایش
کرمانشاه - ۱۴۰۱/۱۲/۱۱

ایمیل رسمی همایش جهت دریافت مقالات پژوهشگران
ارسال مقاله از طریق واتس آپ، ایتا، سروش، تلگرام، روبیکا به شماره ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲
OLOMENSANI@YAHOO.COM

دبیرخانه مرکزی موسسه قانون یار: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت، موسسه قانون یار ۵۲۶-۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹
(در صورت طرح سوال درخصوص ارسال مقاله یا جذب در هیات علمی همایش با خانم دکتر قبادی تماس بگیرید. ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵)

CiteFactor
Academic Scientific Journals

MENDELEY

جهاد
دانشگاهی

DRJI
Directory of Research Journals Indexing

CONF PAPER
Sponsored and Indexed by CIVILICA
We Respect the Science

Academia.edu
California-San Francisco

TPBIN.com
Sponsored And Indexed

Scientific Information Database

ICI WORLD of JOURNALS